

Elżbieta Żukowska

Działalność polityczna i wojskowa Władysława Sikorskiego w okresie od października 1918 do stycznia 1919 r.

Słupskie Studia Historyczne 6, 145-148

1998

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Elżbieta Żukowska

WSP Słupsk, IV rok historii

DZIAŁALNOŚĆ POLITYCZNA I WOJSKOWA WŁADYSŁAWA SIKORSKIEGO W OKRESIE OD PAŹDZIERNIKA 1918 DO STYCZNIA 1919 R.

1 W oparciu o mandat Rady Regencyjnej, Władysław Sikorski objął 22 października 1918 r. kierownictwo organizacji „robót pomocniczo-wojskowych na rzecz Rządu Polskiego w Galicji.”¹ Rozpoczął się okres wzmoczonej pracy Sikorskiego w celu sformowania polskich sił zbrojnych w byłym zaborze austriackim.

Kontrolę nad Galicją starała się przejąć utworzona 28 października 1918 r. Polska Komisja Likwidacyjna. Zasięgiem swojej władzy faktycznie obejmowała ona ziemie położone na zachód od Sanu. W Galicji Wschodniej dążenia polskie starły się z akcją nacjonalistów ukraińskich. Lwów starali się przejąć zarówno Polacy jak i Ukraińcy. Do obrony polskości we Lwowie przystąpiły tajne organizacje wojskowe: >> „*POW, Polskie Kadry Wojskowe (PKW), w Krakowie skupiające narodowców i ludowców z „Piasta”, grupa Sikorskiego zwana „resztki PKP” bądź „sikorszczyzny”*<<². Grupa Władysława Sikorskiego opowiadała się za Radą Regencyjną. W połowie października 1918 r. odbyło się zebranie oficerów i żołnierzy Polskiego Korpusu Posiłkowego (PKP) w Krakowie, na którym złożono przysięgę na wierność Radzie Regencyjnej. W tym samym czasie doszło do „konkurencyjnego” zebrania zorganizowanego przez plk Bolesława Roję, który był gorliwym zwolennikiem Józefa Piłsudskiego.

Prace organizacyjne Władysława Sikorskiego doprowadziły do zmobilizowania pierwszych jednostek. 22 października 1918 r. Sikorski wydaje rozkaz: „*W wykonaniu wezwania Najdostojniejszej Rady Regencyjnej z dnia 12 października 1918 r. Nr tajn.142/2 obejmując kierow-*

nictwo robót organizacyjno-wojskowych na rzecz Rządu Polskiego w Galicji."³

Pierwszym posunięciem Władysława Sikorskiego było wydanie rozkazu o tworzeniu Komend Okręgowych. W dniu 23 października 1918 r. Sikorski nawiązał kontakt z kadrą I. Brygady.

W. Sikorski dokonał podziału Galicji na dwa okręgi: jeden we Lwowie z kapitanem Antonim Kamińskim, drugi w Krakowie z pułkownikiem Bolesławem Roją. Dowództwa tych okręgów miały prowadzić ewidencję kadr wojskowych oraz tworzyć „załogi miejscowe”. W skład załóg wchodziłi uczestnicy PKP. Pułkownik Sikorski wysyłał raporty do Warszawy informując, że płk Bolesław Roja nie chce mu się podporządkować. Sygnalizował też o możliwości podjęcia przez stronę ukraińską próby opanowania Lwowa. Sugerował potrzebę nawiązania kontaktu z przywódcami ruchu ukraińskiego. Na 1 listopada 1918 r. Władysław Sikorski przewidywał przejęcie Lwowa w drodze porozumienia z władzami austriackimi.

30 października 1918 r. przybyła do Lwowa delegacja Rady Regencyjnej z posłem Skarbkiem na czele. Przywiozła ona nominację dla gen. Puchalskiego jako dowódcy nad wojskiem w Galicji. Pułkownik Sikorski został szefem sztabu, a Antoni Kamiński komendantem placu. W. Sikorski nie wierzył w szybki zamach Ukraińców, dlatego 31 października 1918 r. udał się do Przemyśla, by tam organizować sztab gen. Puchalskiego. Zadanie to nie zostało wykonane, ponieważ w nocy z 31 października na 1 listopada 1918 r. Ukraińcy dokonali zbrojnego zamachu we Lwowie. „1 listopada 1918 r. namiestnik Galicji” gen. Huyna złożył władzę w ręce wiceprezydenta namiestnictwa Decykiewicza, który uznał zwierzchnictwo Ukraińskiej Rady Narodowej.”⁴ Zapoczątkowało to walki o Lwów, w rezultacie wywołujące wojnę polsko-ukraińską o Galicję Wschodnią. Także w Przemyślu rozpoczęły się walki. 3 listopada 1918 r. sytuacja w Przemyślu była napięta, zapanował chaos, którego płk Sikorski nie mógł opanować.

W czasie nocnych walk w Przemyślu do niewoli dostała się większość oficerów legionowych z gen. Puchalskim i płk Władysławem Sikorskim. Dzięki pomocy kolejarzy, w przebraniu udało się Sikorskiemu uciec na Zasanie, którego bronili ochotnicy księdza Panasia. 4 listopada 1918 r. do obrońców Zasania przybył wysłannik od gen. Puchalskiego, przywożąc pisemny rozkaz o kapitulacji. Pułkownik W. Sikor-

ski, jako najstarszy rangą, zwołał naradę. Zdecydowano odrzucić rozkaz kapitulacyjny i zaproponować dowództwu ukraińskiemu rozejm; zawarto go 5 listopada 1918 r.. W tym dniu Sikorski wyjeżdża do Krakowa by organizować pomoc dla Lwowa i Przemyśla.

W Krakowie W. Sikorski rozwinął szeroką akcję na rzecz wysłania oddziałów płk Bolesława Roji na pomoc zajęтым miastom. Dzięki jego działalności i wsparciu posłów galicyjskich, a zwłaszcza posła Skarbka, 6 listopada 1918 r. wysłano odsiecz dla Przemyśla. Zorganizowane oddziały, liczące 500 ludzi, składały się z 4 i 5 części pp. Legionów pod dowództwem ppłk Juliana Stachwicwicza. Do 10 listopada wyzwolono Przemyśl. Po wyzwoleniu tego miasta Sikorski zajął się organizacją odsieczy dla Lwowa. Szukał pomocy w Polskiej Komisji Likwidacyjnej i Polskiej Komendzie Wojskowej w Krakowie. Władze krakowskie nie znały dokładnie sytuacji jaka panowała we Lwowie, dlatego 9 listopada wysłano Władysława Sikorskiego, aby osobiście zbadał położenie militarne i polityczne we Lwowie.

W okresie, gdy W. Sikorski organizował pomoc dla zajętego Lwowa i Przemyśla a płk Bolesław Roja formował regularne jednostki Wojska Polskiego – Józef Piłsudski 10 listopada 1918 r. powrócił z internowania do Warszawy, aby przejąć władzę w odradzającym się państwie.

W. Sikorski 10 listopada przyjechał do Lwowa. Kpt. Czesław Maćczyński zaproponował Sikorskiemu dowództwo wojsk polskich w tym mieście. Sikorski odmówił; spowodowane to było negatywnym stosunkiem do niego oficerów bliskich Józefowi Piłsudskiemu. 13 listopada, po powrocie do Krakowa, W. Sikorski stwierdził: „*we Lwowie obecnie decydują się nie tylko losy dawnej stolicy galicyjskiej, lecz kresów wschodnich polskiej Rzeczypospolitej, a także cała przyszłość państwa polskiego na wschodzie.*”⁵

Sprawa odzyskania Lwowa była dla W. Sikorskiego bardzo istotna, ponieważ zlikwidowało by to zagrożenie Małopolski Wschodniej przez Ukraińców. Działalność płk W. Sikorskiego na rzecz obrony Lwowa wzmogła się. Kampania propagandowa prowadzona była też w Warszawie. 16 listopada 1918 r. Józef Piłsudski wydał rozkaz, na mocy którego dowódcą oddziałów wyznaczonych do odsieczy Lwowa został płk Bolesław Roja. Oddziały miały liczyć 2 tys. żołnierzy. 19 listopada z Przemyśla wyruszyły oddziały dowodzone przez płk Tokarzewskiego liczące 1500 żołnierzy. Płk Tokarzewski dotarł do Lwowa w nocy z 21

na 22 listopada, a wraz z nim W. Sikorski. Bez większych już walk Lwów został oswobodzony.

W. Sikorski na pewien czas odsunął się od działalności wojskowej, gdyż stosunki między nim a płk B. Roją nie układały się dobrze. Sytuacja zmieniła się kiedy 21 listopada 1918 r. utworzono Dowództwo Wschód z gen. Rozwadowskim na czele, a płk W. Sikorski objął stanowisko kwatermistrza. W. Sikorski otrzymał trudne zadanie obrony okrajonego Lwowa przez Ukraińców w grudniu 1918 r. Zacięte walki trwały w okolicy Chyrowa i Rawy Ruskiej. Siły polskie we Lwowie liczyły łącznie 7 tys. Były to oddziały w stadium organizacji, źle wyekwipowane. Zaopatrzenie miasta było utrudnione odcięciem linii komunikacyjnej biegnącej przez Gródek Jagielloński. Jedynym sposobem wyparcia oddziałów ukraińskich z zagrożonych terenów było podjęcie zdecydowanej ofensywy. „*W połowie grudnia 1918 r. dzięki udanej akcji gen. Zielińskiego od strony Przemyśla opanowano obszar między Przemyślem a Chyrowem.*”⁶

Gen. Rozwadowski zorganizował w styczniu 1919 r. trzy grupy operacyjne. Jedną z nich dowodził płk W. Sikorski, który ponownie walcząc o Lwów wykazał się jako energiczny, zdolny dowódca.

Przypisy

1. M. K u k i e l, *General Sikorski*, Londyn 1995, s.46.
2. W. K o r p a l s k a, *Władysław Eugeniusz Sikorski. Biografia polityczna*, Warszawa 1981, s.88.
3. Tamże, s.89.
4. Tamże, s. 90.
5. Tamże, s. 92.
6. M. K u k i e l, *General Sikorski*, s. 46